

Žatecké předměstí? Ano, ale...

Održením od kořenů vytváříme nicotu. To pravdivé a smutné poznání adresoval v polovině října televizní dokument režiséra Josefa Císařovského všem obyvatelům sídliště Louny – západ, sídliště vzniklého na místě původní osady, která stála u samého zrodu města. Teskná výpověď o osudech několika domů se jen kratičce dotkla tragické podstaty všeho: to když soudruh z KSČ přemlouval další soudruhy, aby s likvidací vzácného architektonického celku souhlasili; to vše se slovy: Stavíme to pro mladý.

Všude se tehdy „stavělo pro mladé“. Já si také z celé Široké pamatuji jen autobusové nádraží uprostřed „vybydlených“ baráků. Přitom všechno mohlo být jinak, nebýt tragického února 1948. Ptal-li se někdo v 70. letech, proč je u nás tolik oprýskaných pavlačových domů bez centrálního vytápění a s jediným záchodem na patře pro několik bytů, měl se ptát, proč byly „činžáky“ po roce 1948 ukradeny jejich majitelům. Proč ve jménu „levného a dostupného dělnického bydlení“ klesaly nájmý v zestátněných domech na tak směšnou úroveň, že se nikdy nemohlo vybrat na údržbu nemovitostí. Zajistit v 60. nebo 70. letech opravu domu stavební firmou („národním podnikem“) bylo nerealné. A můžeme dál: kam se poděly statky z předměstí Loun? Kam se asi poděli statkáři, vyhnání od půdy, děděné po mnoha generaci... Stejný stát, který kradl lidem jejich domy, kradl jim i půdu, kradl jim obživu.

A ještě jedna věc stála za likvidací historických objektů tolika českých měst. Neschopnost komunistického režimu udržet lidi na venkově. Ten měl sice nabízet obyvatelům srovnatelnou kvalitu života jako ve městech, ale tuto tezi soudruzi udrželi sotva na papíře. Od 60. let a naplno od sedmdesátých se zejména mladí lidé ženou do měst, kde se dalo přiměřeně vydělávat a žít. Města na to nebyla připravena. Rodí se nesmyslné projekty, při nichž plánovači šťastných zitrků likvidují zanedbané čtvrti a staví na jejich místa unifikovaná panelová monstra.

Zde tedy hledíme důvody pro asanaci (nejen) lounského předměstí (mimochodem, pobavme se pohledem do slovníku na heslo asanace: soubor opatření sloužících k ozdravení životního prostředí). Nebyl to zomar – byl to důsledek mnoha chybných rozhodnutí, vyplývajících z nekvalifikovaného počínání vládnoucí moci.

A budme upřímní: ve filmu vykreslená likvidace Žateckého předměstí v Lounech byla určitě nesmyslná, ale nikoli největší, jediná nebo s nejtragičtějším následky z pohledu historiků. Dejme si věci do kontextu: ani ne dvacet kilometrů od Loun bylo zlikvidováno unikátní jádro historického Mostu. V jeho středu bylo na devadesát domů s gotickými základy – něco, čím se u nás může chlubit jen Praha. Archeologové a historici měli minimální šanci je důkladně prozkoumat. Velkorypadla, lačná po devadesáti milionech tun uhlí, jim dýchala na záda.

To tedy byla ta skutečná tragédie; pohledem historika i pohledem člověka. Copak lze vzít obec či město a zničit je do základů? Nacisté a komunisté nás přesvědčili, že ano. Aby – slovy Josefa Císařovského – održetím od kořenů vytvořili nicotu, kterou naplnili svými idejemi. Škoda, že to v dokumentu nezaznělo důrazněji.

David Hertl

Vědomostní soutěžení v lounské knihovně... Přátelské klání mezi žáky základních a středních škol proběhlo v pondělí 12. a ve čtvrtek 15. listopadu v Městské knihovně Louny. Jednalo se o první kola akce Velké vědomostní zápolení v oblasti literatury a znalosti lounského regionu. Soutěž byla rozdělena do tří kategorií: první stupeň ZŠ, druhý stupeň ZŠ a jemu odpovídající ročníky víceletých gymnázií a střední školy. Akce se zúčastnilo šestnáct družstev z lounských, žateckých a přespolských škol. V kategorii 1. stupeň ZŠ postupují: ZŠ Peruc, 1. ZŠ Louny, 7. ZŠ Louny. V kategorii 2. stupeň ZŠ postupují: 1. ZŠ Louny, Gymnázium Louny, 4. ZŠ Louny. V kategorii střední školy postupují: Gymnázium Louny, SOU a SOŠ, SČMSD Žatec, SOŠT Louny. Druhé kolo a zároveň slavnostní vyhlášení vítězů a předání knižních cen proběhne v sobotu 1. prosince v rámci 1. ročníku celostátní akce Den pro dětskou knihu. *(db)*

Gendos vymetal lounské démony

Podle jejich jazyka poznáte je, říká se. Tak kavárna Vrchlického divadla v Lounech poznala i Genadije Čamzyryna, zvaného Gendos. Šaman, pocházející z jihosibiřské republiky Tuva, skoro nemluvil, jen zpíval tuvinské písně a hrál na svoje „primitivní“ nástroje. Nemělo cenu si nalhávat, že jeho vystoupení nebylo jen odvarem původní sibiřské šamanské tradice. Ale pro nás přeracionalizované Evropany, co bažíme po čemkoliv duchovním, to byla i tak očistná lázeň.

V úvodním asi čtyřicetiminutovém obřadu k nám jeho prostřednictvím promlouvaly příběhy dávných lovců a totemových zvířat. Byl slyšet hluboký hlas samotné matky země, volání

sovy, ryk běžících koní, skřek skoleného zvířete, dech medvěda i kroky animálního tanečníka kolem vztyčeného kultu. Stačilo jen pozorně naslouchat. A nechat se vést barevným rytmem perkusí, až do tušeného vytržení.

Nerozuměli jsme slovům, neznali názvy hudebních nástrojů, neuměli pojmenovat techniky jeho neuvěřitelně tvárného hrdelního zpěvu. Ale přesto nás Gendos vrátil zpět do mytických dob, kdy člověk žil v sepijetí přírodou a svět ještě nebyl odkouzen křesťanstvím. Tuto drsnou realitu, v níž jsi buď zabil, nebo jsi byl zabit, nám na Západě zidealizovalo teprve romantické volání po návratu do nezkažené přírody. A tak při vzájemném

působení západních Rousseauových ideí a kouzla východního lidového folkloru jsme mohli v klidu přijmout hru na očistný rituál, prožít si kolektivní katarzi a vděčně zatleskat. Zvláště když šikmooký umělec přidal i několik krásných lidových písní, při nichž se doprovázel na různé strunné nástroje, a které se mohly nést od mongolské tajgy přes Beringovu úžinu po americké savany.

Na úplný závěr si opět nasadil šamanskou čelenku a ceremonii ve stoje dokončil. S jakými démony se v Lounech setkal, si nechal pro jistotu pro sebe.

Jan Vnouček
(Gendos, 12. listopad 2007, Vrchlického divadlo v Lounech)

Akcent s novým přírůstkem

Milan Bitner, učitel dřevěných dechových nástrojů, předvádí nový basklarinet za víc než 90 tisíc Kč.

LOUNY - Jazzový soubor Akcent Základní umělecké školy Louny pod vedením Milana Bitnera má nový přírůstek – basklarinet Amati. Nástroj byl zakoupen z investičního fondu školy po schválení žádosti Alenu Maríkovou, vedoucí ekonomického odboru Městského úřadu Louny.

Nástroj bude nejen součástí jazzového souboru, kde na něj hraje žák Milana Bitnera Pavel Dvořák, ale najde i řadu dalších uplatnění. Například v Dechovém orchestru ZUŠ Louny nebo v komorní hře žáků ze třídy Milana Bitnera.

Slavnostní premiéru bude mít tento mistrovský nástroj 29. listopadu na II. žákovském koncertě na sále školy, dále pak 8. prosince ve Vrchlického

divadle na koncertě Dechového orchestru a 12. prosince opět ve Vrchlického divadle na vánočním koncertě ZUŠ pod názvem Šťastné a veselé. Komorní sextet ve složení Daniel Machill, Petra a Aneta Lambertovy, Ivana Hnilicová, Jana Pešková a Milan Bitner mimo jiné již připravují skladbu od Jiřího Krejčíka s názvem Fuglieta.

Hana Hlouchová

dopisy

■ Mapuji dílo Jana Rumleny

„Jan Rumlena byl oblíbený malíř Podlesí. Pocházel ze severních Čech a tuším, že do našeho kraje zavítal s chmelovou brigádou. Zřejmě mu učaroval, a tak tady zůstal. Usadil se v nedalekých Smilovicích. Povoláním byl malíř pokojů, ale rád na požádání maloval hospodářům i koně, také zdejší krajinu, kostelíky, Ročovský klášter, památky Dřevíč, a když si někdo přál, tak vymaloval třeba i Hradčany.

Například v ročovské hospodě pana Hüttla v šenkovně kousek od pípy najdeme jeho obraz Pruty Svatoplukovy, jak kníže na smrtelné posteli zdůrazňuje svým třem synům, že pokud budou svorní, nikdo je nepřemůže. Na štítu pak namaloval bodrého chasníka, jak si pochutnává na pivu, a z druhé strany pak dobroty, které byli u hostinského k máni.

Například v Pochválově v usedlosti sedláka Kejře se dochovaly dva rozměrné (3 x 6m) obrazy koní – kterak pracují a odpočívají. Obvyklým honorářem pro tohoto malíře a kreslíře bylo jídlo a pití.

Nyní se snažím zdokumentovat činnost tohoto svébytného malíře v našem kraji, a proto vyzývám obyvatele Podlesí, nemáte na stěně domu nebo stodoly nějakou Rumlenovu malbu? Také však na přání maloval i malé obrázky do bytů. Pokud takové dílko máte, dejte prosím vědět do redakce Svobodného hlasu Česká 177 Louny, anebo zatelefonujte na 415 652 204. Děkuji!“

Josef Houda, Louny

■ Hledám příbuzné

„Prosím o pomoc, hledám potomky a příbuzné či známé Jiřího Pacáka pravděpodobně narozeného v roce 1936 v Kolíně a zeměděleho asi v roce 1996 a nebo 1997. Mám informace, že část života žil a pracoval v Lounech. Děkuji za jakékoliv informace.“

Petra Sáez

Nepořádní skřítkové učí děti pořádkumilovnosti...

Děti z Dětského domova v Žatci letos díky Nadaci Terezy Maxové získaly 15 500 Kč na projekt „Nepořádní skřítkové“. Je o ekologii a ochraně přírody. Děti se rozhodly seznámit děti z mateřských školek v Žatci s problematikou třídění odpadu. Zájem projevíly mateřinky v ulici Brí Čapků a U Jezu. Pro ně si děti připravily divadelní přestavení Nepořádní skřítkové – příběh o tom, jak skřítkové mají rádi nepořádek a hodné děti se jich chtějí zbavit, ale nedaří se jim. Až jednou se pokusí uklidit a roztržít odpadky a skřítkové utečou a příroda se stane čistou (foto z představení). Z prostředků, které mladí účastníci získali v rámci projektu, zakoupili koše na třídění odpadu a po ukončení pohádky je dětem z mateřských školek předali. Zároveň také požádali děti o účast na výstavě, která proběhne v lednu v Městském divadle v Žatci a jejímž tématem jsou výrobky z odpadového materiálu. Výstavu se zúčastní i ostatní děti z dětského domova se svými výrobky, na kterých již pracují. „Věříme, že díky tomuto projektu se nám podaří seznámit děti s potřebou chránit přírodu a že třídění odpadu se pro ně stane automatickou záležitostí. Samotné děti z Dětského domova v Žatci začínají třdit odpad také a budou se snažit jít ostatním příkladem,“ uzavírá za realizační tým projektu Lenka Vlčková. *(bal)*

Poválečný Babylon na Podbořansku II.

Nenechaví osvoboditelé chodili po návštěvách hlavně v noci

■ Kriso Leopold z Petrohradu – okraden o dvě včelstva

V noci ze 17. září na 18. září a v noci z 19. na 20. září 1945 vnikli do zahrádky nad domem čp. 101 v Petrohradě neznámí ruští vojíní, ucpali ve včelíně otvory úlů zeleným papírem a každou noc odcizili vnitřek jednoho úlu i se včelstvem, tj. vyjmuli mezistěny úlů, které vhořdili do připravené cely a odnesli do polí. Poškozený Kriso, který chtěl zabránit této krádeži, byl pod pohrůžkou zahnán do svého domu a jeden z vojinů, opatřený silnou holí, hlídal dům zvenčí. Kriso udal, že v každém úlu bylo 7 až 8 kg medu a že mu tímto odcizením včelstev byla způsobena škoda v hodnotě 2 000 korun, která není kryta pojištěním.

■ Požár rodinného domku Anny Kozlerové ve Valově

Dne 6. září 1945 ve večerních hodinách přišli do domu čp. 22 ve Valově dva ruští vojíní v podnapilém stavu odcizili v přízemí domu různé přádlo (košile, spodky, punčochy) a poté odešli na půdu, kde si svítili zápalkami. Od zápalek chytla píce, pak krový a nebyť včasněho zákroku místního hasičského sboru, shořel by celý domek. Vojíní byli nalezeni ve velmi podnapilém stavu po-

blíž domu v příkopě; za pomoci příslušníka Svobodovy armády a členů SNB byli dopraveni na voze do Podbořan k posádkovému velitelskému předání hlídce ruské posádky; cestou orgánům SNB nadávali, chtěli se s nimi rvát, mluvili německy a vyhrožovali, že ještě ukáží. Místnosti v domě naštěstí nebyly ohněm poškozeny, pouze stropy byly promočeny při hašení. Na půdě shořela část píce a ohořely trámy. Dále popraskala skla u čtyř oken. Celková škoda byla odhadnuta na 10 000 korun.

■ Adolf Deliš z Hořovic – okraden o jízdní kolo

Dne 6. 11. 1945 jel Bedřich Tuch, zámečnický učeň Adolfa Delíše z Hořovic u Podbořan, do obce Bukov na jízdním kole značky „Bramton“, které patřilo jeho zaměstnavateli. Před obcí byl zastaven dvěma ruskými vojíny, kteří ho vyzvali, aby předložil potvrzení o vlastnictví kola. Na potvrzení ale nebylo uvedeno výrobní číslo kola, proto vojíní prohlásili, že doklad je neplatný. Vyhrožovali Tuchovi, že když kolo nevydá dobrovolně, zastřelí ho. Přestože se učeň bránil a tvrdil, že kolo potřebuje k výkonu svého zaměstnání, bylo mu násilím odebráno a jeden vojin na

kole ujel po státní silnici směrem ke Karlovým Varům. Pachatele se nepodařilo dopadnout.

■ Václav Eis, Jaroslav Vejražka – u Hořesedel okradeni o motocykl

Dne 27. října 1945 večer přepadli vojíní v ruských uniformách na státní silnici Praha-Karlov Vary asi dva kilometry od obce Hořesedly Václava Eise a Jaroslava Vejražku. U obce Hořesedly si Eis s Vejražkou všimli asi dvaceti ruských vojinů, stojících u nákladního auta. Když oba motocyklisté zastavili v domnění, že tito mají nějakou

poruchu na automobilu a potřebují pomoc, vojíní nejprve poválili na zem Eise, násilím mu svlékli kožený kabát, v němž měl vojenskou knížku, občanskou legitimaci, potvrzení o ilegální činnosti a částku 1 000 korun, a odcizili motocykl značky NSU evidenční značky S-70632. Poté poválili Vejražku a také se mu snažili stáhnout kabát, což se jim ale nepodařilo. Po tomto činu nasedli vojíní do nákladního automobilu, jeden z nich na motocykl a uješli směrem na Karlov Vary. Pátrání po pachatelích nemělo kladného výsledku.

■ Krádež v Bertlově mlýně v Maštově

V noci dne 1. listopadu 1945 přijelo asi pět příslušníků Rudé armády z Mašтова před samotou Bertlův mlýn, přelezli zeď a vnikli oknem do strojovny. Odřízli hnací řemen od motoru a vešli do mlýnice, kde byli překvapeni mlynářem Karlem Hubrem, národním správcem usedlosti. Vojíní zahnali mlynáře s manželkou k bývalému majiteli mlýna Juliu Pöschlovi do bytu v téměř domě a všechny je tam zamkli. Poté odcizili v mlynářově bytě a ve mlýnici různé šatstvo, šperky a peníze. Poté obě rodiny zahnali do vyřabovaného bytu, kde je opět uzamkli a pokračovali v rabování v Pöschlově bytě. Po odjezdu z mlýna nechali příslušníci Rudé armády všechny osoby uzamčené v bytě a odjeli neznámo kam. Celková škoda byla odhadnuta na 10 000 korun. Podle udání mlynáře Hubra byli vojíní velice rozčilení a krádež provedli během půl hodiny; jeden z vojinů údajně již jednou ve mlýně byl. Pátrání po zlodějích zůstalo bez výsledku.

(pokračování příště)

Jana Kuprová, Státní okresní archiv v Lounech

